

132. *Daphne mezereum* L. — Wawrzynek wilczelyko

Gatunek europejsko-zachodniosyberyjski. Na zachodzie występuje po Pireneje, a na wschodzie, w Syberii po rzekę Jenisej (Pobedimova, 1949, w Flora USSR, 15). W Skandynawii dociera do 70° szer. geogr. płn. (Hultén, 1971, Atlas över växternas utbredning i Norden), podczas gdy w ZSSR tylko nieznacznie przekracza północne koło podbiegunowe (Pobedimova, l. c.). Południowa granica zasięgu obejmuje Francję, Włochy, Grecję, a następnie omijając Krym dociera do Kaukazu (Grossheim, 1962, Flora Kavkaza, 6), północno-wschodniej Turcji (Boissier, 1879, Flora Orientalis, 4), do północnego Iranu (Peterson, 1972, w Flora Iranica, 95), południowego Uralu i gór Altaju (Pobedimova, l. c.).

Rośnie zarówno na nizinach, jak i w górach. Najwyżej *D. mezereum* sięga w Alpach Szwajcarskich, bo do 2580 m n.p.m. (Hermann, 1956, Flora von Nord- und Mitteleuropa), w górach Tyrolu do 2400 m (Hegi, 1925, Illustr. Flora v. Mitteleur., 5, 2), w Alpach Nadmorskich do 2400 m (Bono, 1965, Webbia, 20), na Słowacji do 1720 m (Blattný-Štastný, 1959, Prirodzené rozšírenie lesných drevin na Slovensku) i w Iranie do 1400 m (Peterson, l. c.).

D. mezereum występuje przeważnie w lasach grabowych, bukowych i mieszanych, rzadziej w iglastych — najczęściej pojedynczo, niekiedy w grupach, a nawet w formie zarośli (Hegi, l. c.).

Dla Polski wawrzynek wilczelyko jest gatunkiem przechodnim. Najwyżej spotykany jest na Babiej Górze, na wysokościach do 1550 m n.p.m. (Walas, 1933, Roślinność Babiej Góry), w Wysokich Tatrach do 1450 m (Pawłowski, in sched, KRA), w Bieszczadach Zachodnich do 1348 m (Jasiewicz, 1965, Monogr. Bot., 20), w pasmie Policy do 1330 m (Stuchlikowa, Stuchlik, 1962, Fragm. Flor. et Geobot., 8, 3), w Karkonoszach do 1300 m (Taciak, 1959, w Flora Polska, 8), na Sądecczyźnie do 1130 m (Pawłowski, 1925, Geobotaniczne stosunki Sądecczyzny), w Beskidzie Wyspowym do 1000 m (Towpasz, 1974, Monogr. Bot., 46) i na Wzniesieniu Gubałowskim do 980 m (Grodzińska, Pancer-Kotejowa, 1960, Monogr. Bot., 11).

D. mezereum uważany jest za gatunek charakterystyczny dla rzędu *Fagetalia silvaticae* (Medwecka-Kornaś i inni, 1972, w Szata roślinna Polski, 1). Występuje prawie we wszystkich typach lasu. Unika jednak siedlisk suchych i silnie podtapianych. Przeważnie rośnie pojedynczo w podszycie wilgotnych lasów bukowych i dębowo-grabowych, a niekiedy i w lasach świerkowych. Licznie spotykany jest w łągach jesionowo-olszowych i nierzadko osiąga tu 1,5 m wysokości (Jelinowski, 1968, Fragm. Flor. et Geobot., 14, 4). Wawrzynek wilczelyko objęty jest całkowitą ochroną gatunkową (rozporządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 28 lutego 1957 r., Dz.U. Nr 15, poz. 78).

Punktowa mapa rozmieszczenia *D. mezereum* w Polsce nie była do tej pory opracowana; istnieją natomiast dla tego gatunku mapy lokalnego występowania. I tak Cz. Kaczmarek opublikował rozmieszczenie wawrzyńka w okolicy Gostynia (1959, Przyroda Polski Zachodniej, 3, 1), K. Kępczyński na Wysoczyźnie Dobrzyńskiej (1965, Szata Roślinna Wysoczyzny Dobrzyńskiej), T. Głazek na Wyżynie Sandomierskiej i Przedgórzu Iłżeckim (1968, Flora kserotermiczna Wyżyny Sandomierskiej i Przedgórza Iłżeckiego), a M. Drzał na Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej (1972, Studia Ośrodka Dok. Fizjogr., 1).

This is an Euro-west-Siberian species. In the west it occurs till the Pyrenees and in the east in Siberia to the Yenisei river (Pobedimova, 1949, in Flora USSR, 15). In Scandinavia it reaches 70° of Latitude N. (Hultén, 1971, Atlas över växternas utbredning i Norden), while in the USSR it only slightly crosses the Polar Circle (Pobedimova, l.c.). The southern limit of the range includes France, Italy, Greece, and by passing the Crimea it reaches the Caucasus (Grossheim, 1962, Flora Kavkaza, 6), northeastern Turkey (Boissier, 1879, Flora Orientalis, 4), northern Iran (Peterson, 1972, in Flora Iranica, 95), southern Urals and the Altai Mts. (Pobedimova, l.c.).

It grows both in the lowlands and in the mountains. The most elevated stands of *D. mezerum* have been found in the Swiss Alps up to 2580 m (Hermann, 1956, Flora von Nord- und Mitteleuropa), in the Mts. of Tirol up to 2400 (Hegi, 1925, Illustr. Flora v. Mitteleur., 5, 2), in the Maritimes Alps up to 2400 m (Bono, 1965, Webbia, 20), in Slovakia up to 1720 m (Blattný-Šťastný, 1959, Prirodzené rozšírenie lesných drevín na Slovensku) and in Iran up to 1400 m (Peterson, l.c.).

D. mezerum occurs usually in hornbeam, beech and mixed forests, more rarely in coniferous ones, usually singly but sometimes in groups, occasionally forming thickets (Hegi, l.c.).

For Poland *D. mezerum* is a transitory species. The most elevated stand was found on Babia Góra at 1550 m (Walas, 1933, Roślinność Babiej Góry), in the High Tatras up to 1450 m (Pawłowski, in sched, KRA), in the Western Bieszczady up to 1348 m (Jasiewicz, 1965, Monogr. Bot., 20), in the Polica Range up to 1330 m (Stuchlikowa, Stuchlik, 1962, Fragm. Flor. et Geobot., 8, 3), in Karkonosze to 1300 m (Taciak, 1959, in Flora Polska, 8), in Sądeczyzna up to 1130 m, (Pawłowski, 1925, Geobotaniczne stosunki Sądeczyzny), in Beskid Wyspowy up to 1000 m (Towpasz, 1974, Monogr. Bot., 46) and on the Gubałowskie Wzniesienie up to 980 m (Grodzieńska, Pancer-Kotejowa, 1960, Monogr. Bot., 11).

D. mezerum is considered as a characteristic species for the order *Fagetalia silvaticae* (Medwecka-Kornaś and others, 1972, in Szata Roślinna Polski, 1). It occurs in almost all types of broadleaf forests. It avoids however dry sites as well as easily flooded ones. Usually it grows single in the understorey of moist beech and oak-hornbeam forests, and sometimes also in spruce forests. It is commonly found in ash-alder carrs and not infrequently it attains there up to 1,5 m in height (Jelinowski, 1968, Fragm. Flor. et Geobot., 14, 4). *D. mezerum* is under full protection as a species (decision of the Ministry of Forestry and Wood Products dated 28th February 1957, Dz. U. Nr 15, poz. 78).

A point map of the distribution of *D. mezerum* in Poland has not been published so far, there exist however for the species maps on the distribution over small regions. Cz. Kaczmarek has published on the distribution of *D. mezereum* in the vicinity of Gostyń (1959, Przyroda Polski Zachodniej, 3, 1), K. Kępczyński on the Wysoczyzna Dobrzyńska (1965, Szata Roślinna Wysoczyzny Dobrzyńskiej), T. Głazek on the Sandomierz upland and Iża foreland (1968, Flora kserotermiczna Wyżyny Sandomierskiej i Przedgórze Iżeckiego) and M. Drzał on the Kraków-Wieluń upland (1972, Studia Ośrodka Dok. Fizjogr., 1).

Евро-западносибирский вид. На западе доходит до Пиренеев, а на востоке, в Сибири, до Енисея (Победимова, 1949, Флора СССР, 15). В Скандинавии поднимается до 70° с.ш. (Hultén, 1971, Atlas över växternas utbredning i Norden) в то время, как в СССР лишь незначительно заходит за Северный полярный круг (Победимова, l. c.). Южная граница ареала охватывает Францию, Италию, Грецию, а затем, минуя Крым, достигает Кавказа (Гроссгейм, 1962, Флора Кавказа, 6), северо-восточной Турции (Boisser, 1962, Flora Orientalis, 4), северного Ирана (Peterson, 1972, in Flora Iranica, 95), южного Урала и гор Алтая (Победимова, l. c.).

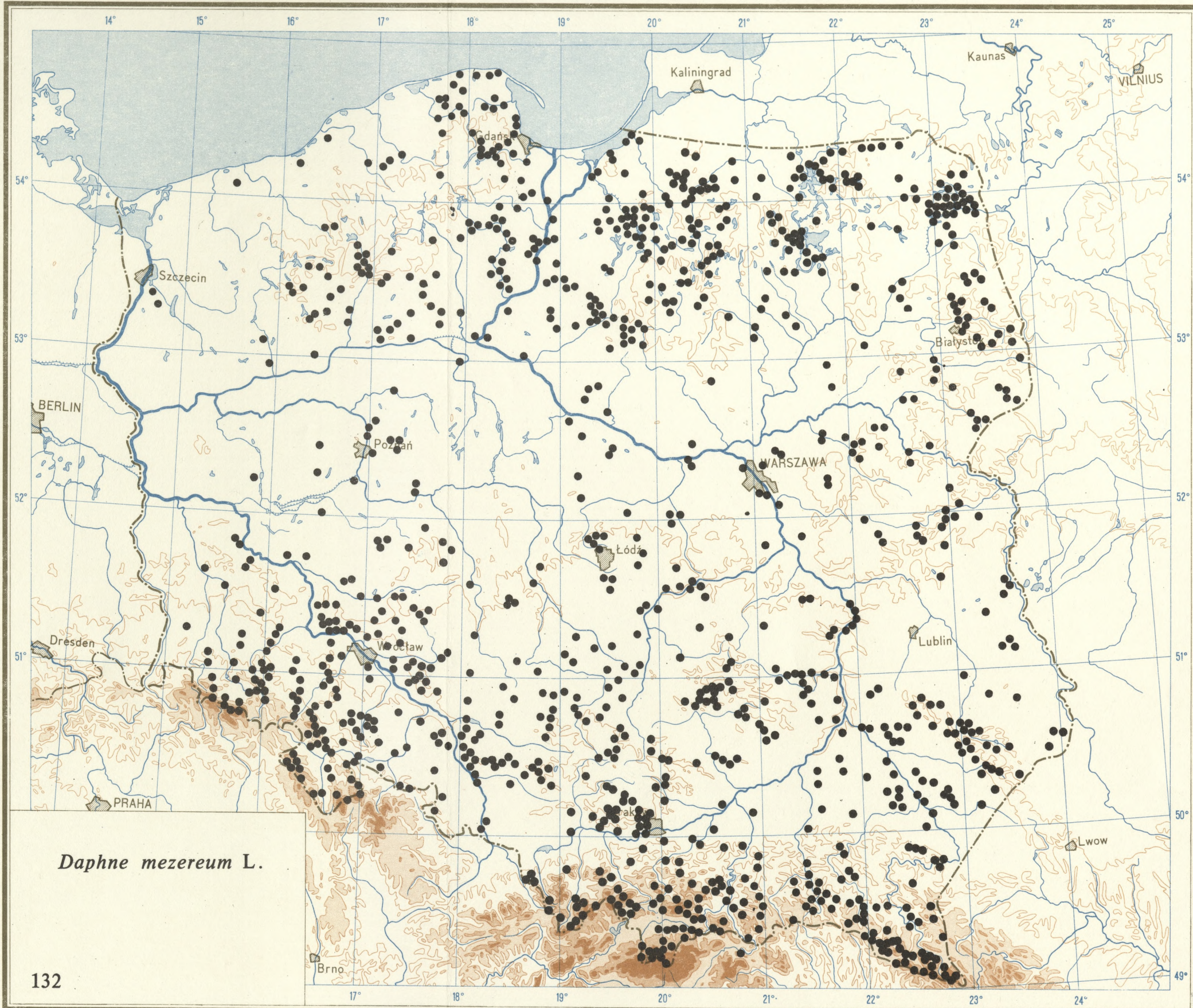
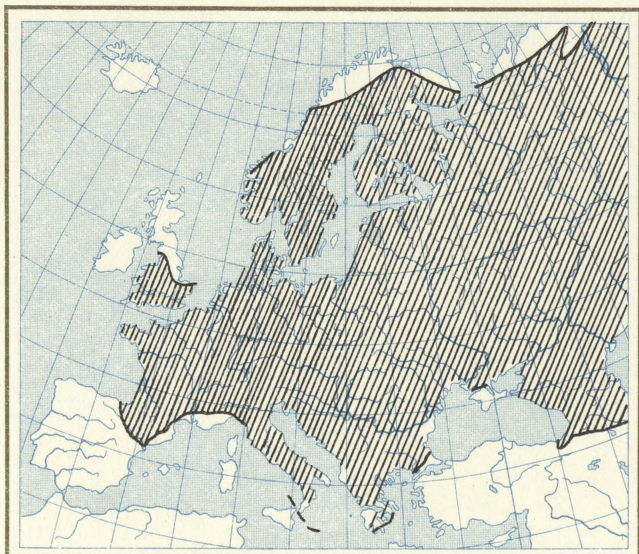
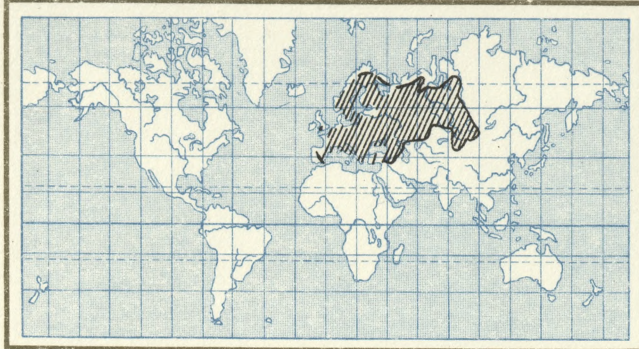
Растет как на низменных территориях, так и в горах. Выше всего волчье лыко поднимается в Швейцарских Альпах — до 2580 м над ур.м. (Hermann, 1956, Flora von Nord- und Mitteleuropa), в горах Тироля — до 2400 м (Hegi, 1925, Illustr. Flora v. Mitteleur., 5, 2), в Приморских Альпах — до 2400 м (Bono, 1965, Webbia, 20), в Словакии — до 1720 м (Blattný-Šťastný, 1959, Prirodzené rozšírenie lesných drevín na Slovensku), а в Иране — до 1400 м (Peterson, l.c.)

Волчье лыко произрастает преимущественно в грабовых, буковых и смешанных лесах, реже в хвойных; чаще всего единичными экземплярами, иногда группами и даже в форме зарослей (Hegi, l.c.).

Территория Польши целиком находится в границах ареала *D. mezereum*. Выше всего вид поднимается на Бабьей Гуже — до 1550 м над ур.м. (Walas, 1933, *Roślinność Babiej Góry*), в Высоких Татрах — до 1450 м (Pawłowski, in sched., КРА), в Западных Бещадах — до 1348 м (Jasiewicz, 1965, *Monogr. Bot.*, 20), на хребте Полипы — до 1330 м (Stuchlikowa, Stuchlik, 1962, *Fragm. Flor. et Geobot.*, 8, 3), в Карконошах — до 1300 м (Tasik, 1956, in *Flora Polska*. 8), на Сондечизне — до 1130 м (Pawłowski, 1925, *Geobotaniczne stosunki Sądeczyny*), на Островном Бескиде — до 1000 м (Towpasz, 1974, *Monogr. Bot.*, 46) и на Губаловской возвышенности — до 980 м (Grodzińska, Pancer-Kotejowa, 1960, *Monogr. Bot.*, 11).

D. mezereum считается характерным видом для порядка *Fagetalia silvaticae* (Medwecka-Kornaś et al., 1972, in *Szata roślinna Polski*, 1). Встречается почти во всех типах леса. Избегает, однако, местообитаний сухих и сильно подтопляемых. Преимущественно растет единичными экземплярами в подлеске влажных дубовых и дубово-грабовых лесов, а иногда и в еловых лесах. Часто встречается в пойменных ясеневых и ольховых лесах, иногда достигая здесь 1,5 м в высоту (Jelinowski, 1968, *Fragm. Flor. et Geobot.* 14, 4). Волчье лыко относится к числу видов, подлежащих абсолютной охране (распоряжение Министра лесного хозяйства и лесной промышленности от 28 февр. 1957 г., *Dz.U.* Nr 15. poz. 78).

Точечная карта размещения вида в Польше до сих пор не составлялась, но существуют локальные карты: для окрестностей Гостыня (Kaczmarek, 1959, *Przyroda Polski Zachodniej*, 3, 1) для Добжинской возвышенности (Kępczyński, 1965, *Szata Roślinna Wysoczyzny Dobrzyńskiej*), для Сандомерской возвышенности и Ильжаньского предгорья (Głazek, 1968, *Flora kserotermiczna Wyżyny Sandomierskiej i Przedgórze Piżeckiego*), для Краковско-Велюньской возвышенности (Drzał, 1972, *Studia Ośrodka Dok. Fizjogr.*, 1).

Daphne mezereum L.

132

Daphnia mesozemum I.

132